

Diensten van de Eerste Minister
Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden

•
Plan voor Wetenschappelijke Ondersteuning van een Beleid Gericht op Duurzame Ontwikkeling

•
Hefbomen voor een Beleid Gericht op Duurzame Ontwikkeling

**JURIDISCHE ASPECTEN VAN DE KEUZE INZAKE
MILIEUBELEIDSINSTRUMENTEN VANUIT
BELGISCH, EUROPEES EN INTERNATIONAAL PERSPECTIEF
(CONTRACT DWTC HL/01/002)**

DEEL IV - DRAAIBOEK

Afgesloten op 31 augustus 2001

Prof. Dr. K. Deketelaere
Dr. Geert Van Calster
Jan Vanheule
Kristof De Cock
Gaëtan Verhoosel

•
Instituut voor Milieu- en Energierecht (IMER)
Collegium Falconis
Katholieke Universiteit Leuven

Woord vooraf:

Voorliggend draaiboek is het sluitstuk van het DWTC-project “Juridische aspecten van de keuze van milieubeleidsinstrumenten vanuit Belgisch, Europees en internationaal perspectief”. Het draaiboek beoogt een systematische, niet-exhaustieve opsomming van aandachtspunten bij het aanwenden van de verschillende milieubeleidsinstrumenten. Het draaiboek behoudt de indeling van de milieubeleidsinstrumenten in verschillende categorieën: instrumenten van sociale regulering (Deel I), instrumenten van planning (Deel II), instrumenten van financiële steunverlening (Deel III), instrumenten van directe regulering (Deel IV) en instrumenten van marktconforme regulering (deel V). Het draaiboek besteedt binnen elke categorie aan elk milieubeleidsinstrument afzonderlijk aandacht en bundelt de voornaamste in aanmerking te nemen aandachtspunten m.b.t. het internationale, Europese en Belgische niveau. In dat opzicht kan het draaiboek worden gebruikt als controlelijst.

DEEL I. INSTRUMENTEN VAN SOCIALE REGULERING

I. MILIEURECLAME

II. MILIEUETIKETTERING

III. MILIEUKEUREN

IV. MILIEUEFFECTENRAPPORTERING

V. VEILIGHEIDSRAPPORTERING

VI. MILIEUBELEIDSOVEREENKOMSTEN

VII. BEDRIJFSINTERNE MILIEUZORG

I. MILIEURECLAME

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<p>Hypothese 1: Regulering van reclame die een beroep doet op het (beweerde) milieuvriendelijk karakter van het product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er bestaat een geharmoniseerd wetgevend kader m.b.t. misleidende en vergelijkende reclame, nl. Richtlijn van de Raad van 10 september 1984 inzake misleidende reclame en vergelijkende reclame (samenvoegen Richtlijnen 84/450/EEG en 97/55/EG) • Op grond van artikel 7.1 van de gewijzigde Richtlijn 84/450/EEG zijn de lidstaten bevoegd op het gebied van misleidende reclame voorschriften te handhaven of aan te nemen met het oog op een verdergaande bescherming van de consument, van personen die een commerciële, industriële of ambachtelijke activiteit of een vrij beroep uitoefenen en van het publiek in het algemeen. 	<p>Hypothese 1: Regulering van reclame die een beroep doet op het (beweerde) milieuvriendelijk karakter van het product:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Federale bevoegdheid inzake handelspraktijken (artikel 6 §1, VI, laatste lid, 4° BWHI) <ul style="list-style-type: none"> ➔ Artikel 23, 1° WHPC stelt een verbod in van misleidende reclame met betrekking tot de gevolgen van een product voor het leefmilieu. ➔ artikel 29 WHPC voorziet in de oprichting van een Commissie voor Milieu-etikettering en Milieureclame en in de mogelijkheid voor een wettelijke milieureclamecode. Artikel 29 werd uitgevoerd door het Koninklijk Besluit van 13 januari 1995 houdende oprichting van de Commissie voor Milieu-etikettering en Milieureclame. Op 27 november 1997 werd de code inzake milieureclame door de Commissie goedgekeurd. Zij

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen 	<ul style="list-style-type: none"> • M.b.t. reclame voor gevaarlijke stoffen en preparaten en bestrijdingsmiddelen moeten de bepalingen uit bijzondere richtlijnen worden toegepast: <ul style="list-style-type: none"> → Artikel 26 van Richtlijn 67/548/EEG van 27 juni 1967 betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten; → Artikel 7.4 van Richtlijn 88/379/EEG van de Raad van 7 juni 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten; → Artikel 22 van Richtlijn 98/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende het op de markt brengen van biociden; → Artikel 13 Richtlijn van 	<p>trad in werking per 1 januari 1998. De Code is niet bindend.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reclame voor gevaarlijke stoffen, preparaten en bestrijdingsmiddelen: <ul style="list-style-type: none"> → Reclame voor gevaarlijke stoffen: artikel 9 Koninklijk besluit van 24 mei 1982 houdende reglementering van het in de handel brengen van stoffen die gevaarlijk kunnen zijn voor de mens of voor zijn leefmilieu¹. → Reclame voor bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik: artikel 57 van het Koninklijk besluit van 28 februari 1994 betreffende het bewaren, het op de markt brengen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik². → Reclame voor biociden: artikelen 46 en 47 van Koninklijk besluit van 5 september 2001 betreffende het op de markt brengen en het gebruiken van biociden³.
--	--	--

	<p>1999/45/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 1999 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten (van toepassing vanaf 30 juli 2002 of 30 juli 2004 naargelang het product).</p> <p>Hypothese 2: reclame voor milieuschadelijke producten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De problematiek van reclamebeperkingen of een reclameverbod blijkt niet geregeld door secundair communautair recht zoals richtlijn 84/450/EEG • Nationaal opgelegde beperkingen of reclameverboden moeten worden beoordeeld in het licht van de regels van het E.G.-Verdrag inzake vrij verkeer van goederen en diensten	<p>Hypothese 2: reclame voor milieuschadelijke producten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Federale bevoegdheid inzake handelspraktijken (artikel 6 §1, VI, laatste lid, 4° BWHI) • Artikel 28 §1, 1° WHPC machtigt de Koning om bij een in Ministerraad overlegd besluit de reclame te verbieden of te beperken voor bepaalde (categorieën van) diensten of produkten, teneinde een betere bescherming van het leefmilieu te waarborgen.
--	---	---

II. MILIEUETIKETTERING

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerde voorschriften m.b.t. de etikettering van gevaarlijke stoffen: Richtlijn 67/548/EEG betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen (Artikel 23 van de richtlijn schrijft voor dat gevaarlijke stoffen slechts in de handel mogen worden gebracht indien zij aan deze voorschriften voldoen). <ul style="list-style-type: none"> → Rechtsgrond van richtlijn: huidige artikel 95 E.G.-Verdrag. Nationale afwijkende maatregelen zijn dus mogelijk binnen de grenzen van artikel 95 E.G.-verdrag. → M.b.t. de <i>inhoud</i> van de verstrekte gegevens: artikel 23 bevat de minimale inhoud. → M.b.t. de <i>wijze</i> van mededeling van de gegevens: op duidelijk leesbare en onuitwisbare wijze via een etiket op de verkoopverpakking of rechtstreeks op de verkoopverpakking (artikel 24) 	<ul style="list-style-type: none"> • Etikettering van gevaarlijke stoffen heeft raakpunten met federale bevoegdheid inzake ecologische productnormering (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1° BWHI <i>juncto</i> artikel 6, § 4, 1° BWHI), bescherming van de verbruiker (artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 2° BWHI) en handelspraktijken (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4° BWHI). <ul style="list-style-type: none"> → Artikel 5, § 1, 10° van de de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (<i>B.S.</i> 11 februari 1999) machtigt de Koning om specifieke regels te bepalen inzake het etiketteren van een product of productgroep, zoals gevaarlijke stoffen. → Kenmerken van gevaarlijke stoffen: artikel 8 Koninklijk besluit van 24 mei 1982 houdende reglementering van

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen 	<p>of op andere wijze (slechts in de in artikel 25.2 van de richtlijn opgesomde gevallen en na kennisgeving aan Commissie).</p> <p>→ M.b.t. de <i>taal</i> van mededeling van gegevens: mogelijkheid om gebruik van officiële taal of talen verplicht te stellen</p> <p>→ Vrijwaringsclausule van artikel 30: recht om tijdelijk handelsbelemmerende maatregelen te nemen, op voorwaarde dat procedure van artikel 23 van de richtlijn wordt nageleefd (Commissie tegen Bondsrepubliek Duitsland: artikel 23 stelt geen vormvereisten aan de kennisgeving door de lidstaat en eist evenmin dat de lidstaten in de nationale maatregel vermelden dat deze van voorlopige aard is).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerde voorschriften m.b.t. de etikettering van gevaarlijke preparaten: Richtlijn 88/379/EEG betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het 	<p>het in de handel brengen van stoffen die gevaarlijk kunnen zijn voor de mens of voor zijn leefmilieu⁷.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etikettering van gevaarlijke preparaten heeft raakpunten met federale bevoegdheid inzake ecologische productnormering (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1° BWHI <i>juncto</i> artikel 6, § 4, 1° BWHI), bescherming van de verbruiker (artikel 6, § 1, VI,
--	---	---

	<p>kenmerken van gevaarlijke preparaten</p> <ul style="list-style-type: none"> → Rechtsgrond: huidige artikel 95 E.G.-Verdrag. Nationale afwijkende maatregelen zijn dus mogelijk binnen de grenzen van artikel 95 E.G.-verdrag. → M.b.t. <i>inhoud</i> van medegedeelde gegevens: minimaal de gegevens opgesomd in artikel 7 en de daaraan gekoppelde bijlagen → M.b.t. de <i>wijze</i> van mededeling van gegevens: op duidelijk leesbare en onuitwisbare wijze via een etiket of rechtstreeks op de verkoopverpakking of op andere passende wijze in de in de richtlijn opgesomde gevallen (artikel 8) → M.b.t. de <i>taal</i> van mededeling van de gegevens: mogelijkheid om gebruik van de officiële taal of talen verplicht te stellen (artikel 8) → Vrijwaringsclausule van artikel 14: recht om tijdelijk handelsbelemmerende maatregelen te nemen, op voorwaarde dat procedure van artikel 14 van de richtlijn wordt nageleefd 	<p>vierde lid, 2° BWHI) en handelspraktijken (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4° BWHI).</p> <ul style="list-style-type: none"> → Artikel 5, § 1, 10° van de de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (B.S. 11 februari 1999) machtigt de Koning om specifieke regels te bepalen inzake het etiketteren van een product of productgroep, zoals gevaarlijke stoffen. → Kenmerken van gevaarlijke preparaten: artikelen 9 tot en met 11 van het Koninklijk besluit van 11 januari 1993 tot regeling van de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten met het oog op het op de markt brengen of het gebruik ervan⁸.
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerde voorschriften m.b.t. de etikettering van producten die asbestvezels of PCB's en PCT's bevatten: bijlage II bij Richtlijn 76/769/EEG van de Raad van 27 juli 1976 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten • Geharmoniseerde voorschriften m.b.t. etikettering van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik: Richtlijn 78/631/EEG van de Raad van 26 juni 1978 betreffende de onderlinge 	<ul style="list-style-type: none"> • Etikettering van producten die asbestvezels of PCB's en PCT's bevatten heeft raakpunten met federale bevoegdheid inzake ecologische productnormering (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1° BWHI <i>juncto</i> artikel 6, § 4, 1° BWHI), bescherming van de gebruiker (artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 2° BWHI) en handelspraktijken (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4° BWHI). <ul style="list-style-type: none"> → Artikel 5, § 1, 10° van de de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (B.S. 11 februari 1999) machtigt de Koning om specifieke regels te bepalen inzake het etiketteren van een product of productgroep, zoals gevaarlijke stoffen. • Atikettering van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik heeft raakpunten met federale bevoegdheid inzake ecologische productnormering (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1° BWHI
--	--	---

	<p>aanpassing van de wettelijke bepalingen in de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten (bestrijdingsmiddelen)⁴ en Richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen⁵</p> <ul style="list-style-type: none"> → Rechtsgrond: artikel 37 E.G.-Verdrag → M.b.t. de <i>inhoud</i> van de medegedeelde gegevens: de artikelen 3.4 en 16 van Richtlijn 91/414/EEG verwijzen naar Richtlijn 67/548/EEG. In artikel 16 worden de eisen opgesomd waaraan de verpakking van gewasbeschermingsmiddelen, wat de etikettering betreft, moet voldoen. Lidstaten hebben het recht om wat de bijzondere gevaren en de veiligheidsaanbevelingen betreft naast de standaardformuleringen van bijlage IV en V van Richtlijn 91/414/EEG aanvullende formuleringen te eisen wanneer zij dit noodzakelijk achten voor de bescherming van mens, dier 	<p><i>juncto</i> artikel 6, § 4, 1° BWHI), bescherming van de verbruiker (artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 2° BWHI), handelspraktijken (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4° BWHI) en landbouw (artikel 6, § 1, V BWHI).</p> <ul style="list-style-type: none"> → De etikettering van gewasbeschermingsmiddelen valt buiten het toepassingsgebied van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (<i>B.S.</i> 11 februari 1999) → Artikelen 44 tot en met 53 van het Koninklijk besluit van 28 februari 1994 betreffende het bewaren, het op de markt brengen en het gebruiken van bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik⁹.
--	--	---

	<p>of milieu.</p> <p>→ M.b.t. de <i>wijze</i> van mededeling van de gegevens: op duidelijk leesbare en onuitwisbare wijze via een etiket of rechtstreeks op de verkoopverpakking of op andere passende wijze in de in de richtlijn opgesomde gevallen (artikelen 6, 7 en 8 van Richtlijn 78/631/EEG); verbod om de gegevens te verstrekken op misleidende wijze (vermelding van aanduidingen als “niet-giftig”, “onschadelijk” of elke soortgelijke aanduiding op het etiket van de verpakking is verboden)</p> <p>→ M.b.t. de <i>taal</i> van mededeling van gegevens: mogelijkheid om gebruik van nationale taal of talen verplicht te stellen (artikel 16)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerde voorschriften m.b.t. de etikettering van biociden: Richtlijn 78/631/EEG van de Raad van 26 juni 1978 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke bepalingen in de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten (bestrijdingsmiddelen)⁶ en Richtlijn 	<ul style="list-style-type: none"> • Etikettering van biociden heeft raakpunten met federale bevoegdheid inzake ecologische productnormering (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1° BWHI <i>juncto</i> artikel 6, § 4, 1° BWHI), bescherming van de verbruiker (artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 2° BWHI) en handelspraktijken (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4° BWHI).
--	---	---

	<p>98/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende het op de markt brengen van biociden</p> <ul style="list-style-type: none"> → Rechtsgrond van richtlijn 98/8/EG: huidige artikel 95 E.G.-Verdrag. Nationale afwijkende maatregelen zijn dus mogelijk binnen de grenzen van artikel 95 E.G.-verdrag. → M.b.t. de <i>inhoud</i> van de te verstrekken gegevens: <ul style="list-style-type: none"> - een stof die als werkzame stof in biociden wordt gebruikt mag slechts voor die toepassing op de markt worden gebracht indien zij overeenkomstig de bepalingen van Richtlijn 67/548/EEG is ingedeeld, verpakt en geëtiketteerd (artikel 9, b) - biociden moeten worden geëtiketteerd volgens de bepalingen van Richtlijn 88/379/EEG (artikel 20.3). Hierboven werd reeds aangegeven dat de etiketteringsvoorschrifte 	<ul style="list-style-type: none"> → Artikel 5, § 1, 10° van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (B.S. 11 februari 1999) machtigt de Koning om specifieke regels te bepalen inzake het etiketteren van een product of productgroep, zoals biociden → Artikel 9, 4° van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (B.S. 11 februari 1999) bevat een bijzondere rechtsgrond op grond waarvan de Koning etiketteringsvoorschriften kan bepalen voor biociden. → Artikelen 40 en 41 van het Koninklijk besluit van 5 september 2001 betreffende het op de markt brengen en het gebruiken van biociden¹⁰.
--	---	--

	<p>n van Richtlijn 88/379/EEG nagenoeg identiek zijn aan deze van Richtlijn 67/548/EEG. Artikel 20.3 voegt evenwel nog een aantal gegevens toe aan deze van Richtlijn 88/379/EEG.</p> <p>→ M.b.t. de <i>wijze</i> van mededeling van gegevens: op duidelijk leesbare en onuitwisbare wijze vermelding via een etiket of rechtstreeks op de verkoopverpakking of op andere passende wijze in de in de richtlijn opgesomde gevallen (artikelen 6, 7 en 8 van Richtlijn 78/631/EEG); verbod om gegevens te verstrekken op zodanige wijze dat verwarring kan ontstaan over de gevaarlijkheid van de biocide: het etiket mag niet misleidend zijn of een overdreven beeld van het product geven en in geen geval de vermelding “biocide met een gering risico”, “niet-vergiftig”, “ongevaarlijk” of dergelijke dragen.</p> <p>→ M.b.t. de <i>taal</i> van mededeling van gegevens: verplichting om</p>	
--	---	--

	het gebruik van de landstaal of landstalen op te leggen	
--	---	--

III. MILIEUKEUREN

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Voorzie van in het begin in participatie in de voorbereiding van het label, ook met name participatie door representatieve buitenlandse ondernemingen • Geef voorkeur aan labellingscriteria en erkenningsprocedures die voortkomen uit internationale harmonisering • Zelfs als het labelregime zelf geen internationale oorsprong heeft, geef voorkeur aan Life Cycle Analysis overwegingen die een internationaal erkend karakter hebben • Beoordeel het al dan niet officieel karakter (versus puur privaat karakter) van het regime. Als officieel karakter aanwezig is: Meld aan bij het Committee on Technical Barriers to Trade (WTO) • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden 	<p>Hypothese 1: de Europese milieukeur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerde voorschriften voor een <i>Europese</i> milieukeur: Verordening 1980/2000 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juli 2000 inzake een herzien communautair systeem voor de toekenning van milieukeuren¹¹. • Verplichting om het in de verordening opgenomen milieukeursymbool te gebruiken • Verplichting in hoofde van de nationale instanties om de milieukeurovereenkomst met de aanvrager te sluiten volgens het standaardmodel dat door de Commissie werd opgesteld. • Toelating om in de gebruiksovereenkomst aanvullende gebruiksvoorwaarden op te nemen. Deze moeten wel verenigbaar zijn met de verordening (bv. zij mogen geen afbreuk doen aan de bepalingen van het standaardcontract). De 	<p>Hypothese 1: de Europese milieukeur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bepalingen van Verordening 1980/2000 moeten rechtstreeks worden toegepast, dus geen bevoegdheid voor lidstaten om de Europese milieukeur naar eigen goeddunken in te vullen

	<p>bevoegdheid om aanvullende gebruiksvoorwaarden op te leggen zou kunnen worden gebruikt om tegemoet te komen aan nationale milieuproblemen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • M.b.t. de kostprijs van deelname aan het Europees milieukeursysteem:<ul style="list-style-type: none"> → Geen bevoegdheid m.b.t. de kosten voor tests (verplichting om deze kosten toe te rekenen aan de aanvrager) → Geen bevoegdheid m.b.t. jaarlijkse gebruiksvergoeding (objectieve berekening via bijlage V bij de verordening) → Bevoegdheid om de hoogte van de dossiertaks te bepalen op basis van het vage criterium dat de vergoeding de kosten voor behandeling van de aanvraag moet dekken, op voorwaarde dat de ondergrens van 300 EUR wordt in acht genomen → Verplichting om kortingen toe te kennen aan de in de verordening opgesomde aanvragers, maar geen bevoegdheid om naar eigen goeddunken aanvullende kortingen te verlenen of kortingen aan andere	
--	--	--

	<p style="text-align: center;">aanvragers</p> <p>Hypothese 2: de Belgische milieukeur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verordening 1980/2000 inzake een herzien communautair systeem voor de toekenning van milieukeuren laat toe om bestaande nationale milieukeursysteem te handhaven en nieuwe in te stellen. • De verordening spreekt zich noch over eventuele formelijke en inhoudelijke beperkingen op deze bevoegdheid, noch over de verhouding van deze nationale systemen tot het Europese systeem, uit. • De verplichting ervoor te zorgen dat enige coördinatie tot stand wordt gebracht tussen het nationale en communautaire systeem - vooral op gebied van selectie van de productengroepen en de ontwikkeling van milieukeurcriteria – blijkt de enige beperking op de bevoegdheid van de lidstaten te zijn.	<p>Hypothese 2: de Belgische milieukeur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milieukeuren hebben raakpunten met de federale bevoegdheden inzake handelspraktijken (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 4° BWHI) en productnormering (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1° BWHI <i>juncto</i> artikel 6, § 4, 1° BWHI), hoewel dat laatste wordt betwist: milieukeuren zijn immers in de huidige stand van de wetgeving geen dwingende voorschriften en voldoen bijgevolg niet aan het begrip productnorm zoals omschreven door het Arbitragehof • Artikel 3 §1 van de Wet van 14 juli 1994 inzake de oprichting van een Comité voor het toekennen van de Europese Milieukeurmerk¹² voorziet uitdrukkelijk de mogelijkheid dat de Koning bij in Ministerraad overlegd Koninklijk Besluit een nationale milieukeur invoert.
--	---	--

IV. MILIEUEFFECTENRAPPORTERING

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<p>Hypothese 1: Milieueffectenrapportering op projectniveau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verdrag van Espoo van 25 februari 1991 (<i>Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context</i>) • Verdrag van Espoo heeft betrekking op milieueffectenrapportage voor projecten met grensoverschrijdende milieueffecten • Het Verdrag stelt geen internationaal publiekrechtelijke procedure voor milieueffectenrapportering in, maar bevat richtlijnen die de verdragspartijen in aanmerking moeten nemen bij de uitwerking van een nationale procedure • De Verdragsluitende Partij die een project dat is opgenomen in bijlage I bij het Verdrag wil uitvoeren, moet aan elke andere Verdragsluitende Partij die zij beschouwt als potentiëel benadeelde kennis geven van haar voornemen. Een 	<p>Hypothese 1: Milieueffectenrapportering op projectniveau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerd wetgevend kader: Richtlijn 85/337/EEG betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten¹³ • De richtlijn bevat een regeling voor zowel de zuivere nationale milieueffectenrapportering als voor de grensoverschrijdende milieueffectenrapportering. • Richtlijn 85/337/EEG regelt de minimale inhoud van de milieueffectenbeoordeling (artikel 3) en van de milieueffectenbeoordelingsprocedure (artikel 4 tot en met 11) • De nationale instanties zijn niet gebonden door de resultaten van de milieueffectenbeoordeling, maar moeten er enkel rekening mee houden (artikel 8 en 9). 	<p>Hypothese 1: Milieueffectenrapportering op projectniveau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elke overheid is binnen haar bevoegdheid inzake leefmilieu bevoegd om m.b.t. projecten een milieueffectenrapporteringsverplichting op te leggen

<p>grensoverschrijdende MER-procedure moet slechts worden opgestart indien een of meerdere potentieel benadeelde verdragspartijen de wens uiten deel te nemen in een MER-procedure</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijk moet een (nationale) grensoverschrijdende MER-procedure voldoen aan de eisen van artikel 3, §§ 5 tot en met 8 en artikelen 4 tot en met 7 Verdrag van Espoo (deze eisen hebben betrekking op het wederzijds uitwisselen van informatie, het opstellen van een milieueffectenrapport en wederzijds overleg daarover) • De verdragspartijen hebben het recht om te voorzien in een milieueffectenbewaking (<i>post-project analysis</i>) • De verdragspartijen hebben de plicht tot gelijke behandeling van de inwoners van het potentieel benadeelde gebied (dit publiek moet op gelijke wijze als de eigen onderdanen kunnen participeren in de MER-procedure) • De verdragspartijen blijven soeverein om te oordelen over het al dan niet uitvoeren van het project. Daarbij wordt op gepaste wijze rekening 	<ul style="list-style-type: none"> • De projecten die zijn opgenomen in bijlage I van Richtlijn 85/337/EEG moeten aan een milieueffectenbeoordeling worden onderworpen vooraleer de vergunning kan worden verleend. De projecten die zijn opgenomen in bijlage II bij Richtlijn 85/337/EEG moeten slechts aan een milieueffectenbeoordeling worden onderworpen als de lidstaten daartoe beslissen na een onderzoek of na toepassing van nationale drempelwaarden of criteria. • De uitsluitingsgrond “project bestemd voor defensiedoeleinden” kan slechts worden toegepast ingeval het project hoofdzakelijk voor defensiedoeleinden is bestemd (<i>WWF e.a. tegen Autonome Provinz Bozen e.a.</i>¹⁴). • De uitsluitingsgrond “project dat in detail via een specifieke nationale wet is aangenomen” kan slechts worden toegepast ingeval de wet betrekking heeft op alle onderdelen van het project die nodig zijn om de milieueffecten te beoordelen en de opdrachtgever het recht geeft het project te verwezenlijken (<i>WWF e.a. tegen Autonome Provinz Bozen e.a. en</i> 	
---	---	--

<p>gehouden met de bevindingen in het MER-rapport en de opmerkingen van de potentieel benadeelde verdragspartijen</p>	<p><i>Groothertogdom Luxemburg tegen Linster c.s.</i>¹⁵⁾</p> <ul style="list-style-type: none"> • M.b.t. de beoordelingsbevoegdheid t.o.v. bijlage II-projecten:<ul style="list-style-type: none"> → De bij artikel 4.2 van Richtlijn 85/337/EEG aan de lidstaten toegekende beoordelingsmarge m.b.t. bijlage II-projecten wordt begrensd door de verplichting van artikel 2.1. om projecten die een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben aan een beoordeling van die effecten te onderwerpen. → De lidstaten zijn niet verplicht in de hypothese dat zij criteria of drempelwaarden hebben vastgesteld, elk project in concreto te beoordelen teneinde na te gaan of het project dergelijke kenmerken heeft dat het aan een milieueffectenbeoordeling zou moeten worden onderworpen. → Lidstaten hebben bij het de facto uitsluiten van een ganse categorie van projecten hun discretionaire bevoegdheid slechts overschreden wanneer een algemene beoordeling van de kenmerken van deze	
---	--	--

	<p>categorie van projecten uitwijst dat er projecten kunnen zijn die niet aan de drempelwaarde voldoen en toch milieueffecten kunnen hebben (<i>Kraaijeveld</i>¹⁶).</p> <p>→ Wat de in artikel 4.2 opgesomde methoden tot beoordeling van de kenmerken van projecten betreft (van belang bij screening, d.w.z. het nagaan of voor een bijlage II project een milieueffectenbeoordeling moet worden uitgevoerd): deze methoden zijn niet dwingend, maar louter indicatief: het is de lidstaten toegestaan andere methoden te gebruiken om de projecten aan te wijzen die aan een milieueffectenbeoordeling moeten worden onderworpen. Deze beoordelingsmarge wordt evenwel begrensd door de doelstelling van de richtlijn: geen enkel project dat aanzienlijke milieueffecten in de zin van de richtlijn kan hebben, mag van een milieueffectenbeoordeling worden uitgesloten, tenzij het project op grond van een algemene beoordeling kon</p>	
--	---	--

	<p>worden geacht niet een aanzienlijk milieueffect te hebben (<i>World Wildlife Fund (WWF) e.a. tegen Autonome Provinz Bozen e.a.</i>).</p> <p>→ Artikel 4.2 laat de lidstaten een beoordelingsmarge inzake het gebruik van absolute drempels. Deze marge is evenwel niet eindeloos ruim, aangezien zij wordt afgelijnd door de verplichting die is neergelegd in artikel 2.1, nl. dat projecten die een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben, met name gezien de aard, omvang of ligging, aan een beoordeling van die effecten moeten worden onderworpen. De marge wordt overschreden als bij het vastleggen van de drempelwaarden enkel de omvang van het project in aanmerking wordt genomen. Bij de vaststelling van deze drempel moeten ook de aard en ligging van het project worden betrokken. De opdeling van een project in afzonderlijke projecten die elk de absolute drempels niet overschrijden waardoor wordt ontkomen aan</p>	
--	--	--

<p>Hypothese 2: milieueffectenrapportering op niveau van plannen en programma's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het Verdrag van Espoo bepaalt dat de verdragpartijen de beginselen van de milieueffectenrapportage ook kunnen toepassen op niveau van de beleidsvoornemens, plannen en programma's. 	<p>toepassing van de richtlijn is strijdig met de richtlijn, aangezien de richtlijn verplicht rekening te houden met de cumulatieve effecten van deze projecten. De richtlijn creëert in hoofde van de Lidstaten die een beroep doen op absolute drempels de verplichting ervoor te zorgen dat het achterpoortje van de splitsing van projecten wordt gesloten (<i>Commissie tegen Ierland</i>¹⁷).</p> <p>Hypothese 2: milieueffectenrapportering op niveau van plannen en programma's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerd wetgevend kader: Richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's¹⁸. De richtlijn moet worden omgezet voor 21 juli 2004¹⁹. • Rechtsgrond: artikel 175, lid 1 E.G.-Verdrag. De lidstaten kunnen op grond van artikel 176 van het E.G.-Verdrag verdergaande beschermingsmaatregelen handhaven of treffen. • De richtlijn legt de constitutieve 	<p>Hypothese 2: milieueffectenrapportering op niveau van plannen en programma's</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plannen en programma's opgesteld door gewestelijke overheden: elke gewestelijke overheid is binnen haar bevoegdheid inzake leefmilieu bevoegd om dergelijke plannen en programma's aan een verplichting tot milieueffectenrapportering te onderwerpen (artikel 6, § 1, II, 1° lid BWHI) • Plannen en programma's opgesteld door de federale overheid en met een nationale reikwijdte: hoewel de federale overheid op het eerste gezicht strikt gezien niet bevoegd is een
--	---	---

	<p>bestanddelen van de milieubeoordelingsprocedure vast: het opstellen van een milieurapport, het raadplegen van het publiek en de deskundige instanties en het eventueel voeren van overleg met naburige lidstaten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De resultaten van de milieubeoordelingsprocedure zijn niet bindend. Er moet slechts rekening mee worden gehouden. • Bij de omzetting van de richtlijn moet rekening worden gehouden met rechtspraak van het Hof van Justitie die zegt dat richtlijnen in principe autonoom moeten worden geïnterpreteerd. Er moet m.a.w. worden gezocht naar de Europeesrechtelijke betekenis van een begrip. • Indien bij de omzetting van de bepalingen m.b.t. voorwaardelijke milieubeoordeling (de zogenaamde “kleine gebieden van lokaal niveau”-bepaling) een beroep wordt gedaan op absolute drempels, moet rekening worden gehouden met de rechtspraak van het Hof van Justitie waarbij het de lidstaten verboden wordt bepaalde	<p>regeling uit te werken die verder gaat dan haar bevoegdheid inzake leefmilieu (artikel 6, § 1, II, 2° lid BWHI), lijken praktische bezwaren eraan in de weg te staan dat zij dergelijke regeling niet zelf uitwerkt.</p>
--	---	---

	<p>categorieën van plannen of programma's door middel van een algemene maatregel aan de voorafgaandelijke beoordelingsverplichting te onttrekken en het eveneens verboden is aan de bepalingen van de richtlijn te ontkomen door plannen en programma's uit te werken en vast te stellen die slechts betrekking hebben op relatief kleine gebieden, terwijl het wel degelijk de bedoeling is planmatig of programmatorisch op te treden m.b.t. een relatief groot gebied.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De lidstaten zijn verplicht na te gaan welke aanzienlijke gevolgen de uitvoering van het plan of programma heeft voor het milieu. Op die manier moeten onvoorziene negatieve gevolgen in een vroeg stadium kunnen worden geïdentificeerd. Deze verplichting wordt gekoppeld aan een verplichting tot het nemen van passende herstelmaatregelen.	
--	---	--

V. VEILIGHEIDSRAPPORTERING

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Verdrag van Helsinki van 17 maart 1992 (<i>Convention on the transboundary effects of industrial accidents</i>). België is geen partij bij het Verdrag, de Europese Gemeenschap wel. • Het Verdrag van Helsinki is van toepassing in geval van een industrieel ongeval dat grensoverschrijdende effecten kan hebben en heeft het voorkomen, voorbereid zijn op en aanpakken van dergelijke industriële ongevallen tot doel. • Verplichting voor de verdragsluitende partijen om de nodige maatregelen te nemen om industriële ongevallen te voorkomen, de gevolgen ervan te beperken en de schade te herstellen. • Verplichting in hoofde van de betrokken verdragspartij aangepaste maatregelen te nemen m.b.t. het identificeren van schadelijke activiteiten. (overlegprocedure tussen alle betrokken partijen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheidsrapportering wordt geregeld door Richtlijn 96/82/EG van de Raad van 9 december 1996 betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken²⁰ • Kennisgevingsplicht: alle exploitanten moeten de bevoegde autoriteiten op de hoogte brengen van het feit dat in hun inrichting gevaarlijke stoffen aanwezig zijn in hoeveelheden die ervoor zorgen dat hun inrichting wordt onderworpen aan de bepalingen van Seveso II. • De bevoegde autoriteiten moeten de zogenaamde dominobedrijven identificeren op basis van de kennisgeving van de gevaarlijke stoffen en, indien toepasselijk, op basis van het ingediende veiligheidsrapport. • De exploitant heeft een meldingsplicht t.a.v. de bevoegde autoriteiten in geval zich een zwaar ongeval voordoet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aangezien de Sevesoproblematiek raakpunten heeft met zowel milieubescherming (gewestelijke bevoegdheid) als arbeidsbescherming en civiele bescherming (federale bevoegdheid), worden de federale overheid en de gewesten er door Artikel 92 bis, § 3, b) BWHI toe verplicht een samenwerkingsakkoord te sluiten voor de toepassing op federaal en gewestelijk vlak van de door de Europese Gemeenschap vastgelegde regelen inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten • Samenwerkingsakkoord van 21 juni 1999 gesloten tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken²² (op 26 juni 2001 in werking getreden).

<ul style="list-style-type: none"> • Verplichting om exploitanten te verplichten alle noodzakelijke maatregelen te nemen m.b.t. het veilig uitvoeren van schadelijke activiteiten en het voorkomen van industriële ongevallen (Bijlage IV bij het verdrag) • Verplichting om de exploitanten een bewijsplicht op te leggen: de exploitant moet via het verstrekken van informatie bewijzen dat de schadelijke activiteit veilig wordt uitgevoerd (bijlage V bij het verdrag) • Verplichting om een aangepast beleid inzake ruimtelijke ordening te voeren. De krachtlijnen van dergelijk beleid zijn opgenomen in bijlage V en VI bij het verdrag. • Verplichting om te voorzien in interne en externe noodplannen en deze uit te voeren • Verplichting het publiek een informatie- (bijlage VIII) en participatierecht toe te kennen (verbod terzake te discrimineren tussen eigen publiek en publiek in andere staten)	<ul style="list-style-type: none"> • Grote Seveso-inrichtingen moeten een veiligheidsrapport opstellen en indienen bij de bevoegde autoriteiten. • De bevoegde autoriteit stelt een extern noodplan op voor elke grote Seveso-inrichting op basis van de informatie die is aangeleverd door de exploitanten. • De lidstaten moeten het Seveso-beleid in het ruimtelijke ordeningsbeleid en in de andere takken van het beleid integreren. • De lidstaten moeten de bevolking voorlichten over welke veiligheidsmaatregelen zij moet nemen en hoe ze zich moet gedragen ingeval van een zwaar ongeval in een grote Seveso-inrichting. • De lidstaten moeten een systeem opzetten waarbij elke natuurlijke of rechtspersoon toegang heeft tot Seveso-informatie zonder dat hij daarvoor een belang moet aantonen. • De lidstaat moet de Commissie zo spoedig mogelijk in kennis stellen van het op zijn grondgebied gebeurde	
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Verplichting een recht van toegang tot de rechter in de staat waarin het ongeval zich heeft voorgedaan toe te kennen aan het getroffen publiek (wederkerigheidsclausule mogelijk) • Verplichting een systeem op te zetten dat er moet voor zorgen dat de partijen elkaar kennis geven van industriële ongevallen. Er geldt terzake een kennisgevingsverplichting (bijlage IX) • Regeling inzake hulpverlening en bijstand: geen bijstandsverplichting in hoofde van de aangezochte verdragspartijen.	<p>zwaar ongeval dat beantwoordt aan de criteria van bijlage VI of dat bijzondere technische aspecten vertoont voor de preventie van zware ongevallen of de beperking van de gevolgen ervan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De lidstaten moeten een inspectiesysteem instellen of andere controlemaatregelen nemen die op het soort van inrichting zijn afgestemd. Voor elke inrichting moet een inspectieprogramma worden opgesteld. Een lidstaat die een inspectiesysteem instelt, maar het inspectieprogramma in de praktijk niet uitvoert, schendt de bepalingen van de richtlijn (<i>Commissie tegen de Italiaanse Republiek</i>²¹). • Grensoverschrijdende effecten: De lidstaat waarin een gevaarlijke inrichting is gevestigd die bij een zwaar ongeval aanleiding zou kunnen geven tot grensoverschrijdende gevolgen, moet voldoende gegevens verstrekken aan de lidstaten die getroffen zouden kunnen worden, zodat deze lidstaten met de inrichting rekening kunnen houden bij het uitwerken van hun ruimtelijke ordeningsbeleid, alsook een extern noodplan kunnen opstellen en de bevolking kunnen voorlichten over de	
---	---	--

	te nemen veiligheidsmaatregelen en de te volgen gedragslijn in geval van een ongeval.	
--	---	--

VI. MILIEUBELEIDSOVEREENKOMSTEN

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ga na of de betrokken milieubeleidsvereenkomst een materie regelt die wordt behandeld door Europese wetgeving. In de mate dat die wetgeving rechten en verplichtingen bevat voor individuen, is het gebruik van milieubeleidsvereenkomsten in elk geval uitgesloten • Er moet rekening worden gehouden met de beperkingen van het Europese economische recht, waaronder met name de artikelen 81 en 82 E.G.-Verdrag; deze materie is als zodanig niet in het onderzoek behandeld; in de mate dat de milieubeleidsvereenkomsten samenwerking inhoudt tussen concurrenten (gezamenlijk onderzoek en ontwikkeling; uitwisseling van gegevens; prijsafspraken) kan er spanning ontstaan met het E.G.-mededingingsrecht; contact met de Europese Commissie is aangewezen; 	<ul style="list-style-type: none"> • Federale overheid is in principe bevoegd inzake overeenkomstenrecht (residuaire bevoegdheid); gewesten kunnen eigen regeling uitwerken op grond van de impliciete bevoegdheden (artikel 10 BWHI) <ul style="list-style-type: none"> ➔ Milieubeleidsvereenkomsten: Vlaams Decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsvereenkomsten (regeling van dwingend recht). Geen regeling in Waalse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest ➔ Sectorale overeenkomsten: artikel 6 van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid (regeling van dwingend recht) ➔ Noch het decreet, noch de wet laat toe om via een overeenkomst de geldende wetgeving of reglementering te vervangen of er in minder

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen		<p>strengere zin van af te wijken.</p> <p>→ Gedurende de looptijd van de overeenkomst vaardigt de Vlaamse Regering, respectievelijk de Koning geen reglementering uit die, met betrekking tot de in de overeenkomst behandelde aangelegenheden strengere eisen stelt dan deze in de overeenkomst opgenomen, behalve in geval van dringende noodzaak of indien dit nodig zou zijn om te voldoen aan internationale verplichtingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elke overheid is bekwaam milieubeleidsvereenkomsten te sluiten binnen haar eigen bevoegdheid inzake leefmilieu
---	--	---

VII. BEDRIJFSINTERNE MILIEUZORG

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening 761/2001/EG inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheeren milieuauditsysteem (EMAS II)²³ aangevuld door Aanbeveling 2001/680/EG²⁴ en Beschikking 2001/681²⁵ van de Commissie. • Rechtsgrond: artikel 175 E.G.-verdrag Artikel 176 van het E.G.-verdrag laat de lidstaten toe strengere maatregelen te nemen, zodat zij het EMAS-systeem een dwingend karakter kunnen geven. • Organisaties die geregistreerd zijn onder EMAS II verwerven een recht van gebruik van een logo. Verwarring met andere milieulabels voor producten moet worden vermeden. • Ontwikkeling van een standaard voor de normering van milieubeheerssystemen: de lidstaten hebben hun bevoegdheid om nationale normen te ontwikkelen en ter erkenning aan de Commissie voor te leggen verloren door de erkenning van een internationale (ISO 14001:1996) 	<ul style="list-style-type: none"> • Een verordening heeft een algemene strekking. Zij is verbindend in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat. De bepalingen van een verordening moeten bijgevolg rechtstreeks worden toegepast. • Overgangsrecht (artikel 17 van de verordening): <ul style="list-style-type: none"> ➔ De nationale erkenningssystemen en bevoegde instanties die op grond van EMAS I zijn opgericht mogen na 27 april 2001 blijven bestaan. De lidstaten moeten evenwel voor 27 april 2002 de procedures die door deze systemen en instanties worden gebruikt aanpassen aan EMAS II. ➔ De milieuverificateurs die op grond van EMAS I zijn erkend, mogen hun werkzaamheden blijven uitvoeren overeenkomstig de voorschriften van EMAS II. ➔ Locaties die op grond van EMAS I zijn geregistreerd,

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen 	<p>en Europese norm (EN ISO 14001:1996). Nationale normen moeten worden ingetrokken.</p>	<p>blijven opgenomen in het EMAS-register en moeten pas bij een volgende audit voldoen aan de bepalingen van EMAS II.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerkingsakkoord van 30 maart 1995 tussen de federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de uitvoering van de verordening 1836/93/EEG van de Raad van 29 juni 1993 inzake de vrijwillige deelneming van bedrijven uit de industriële sector aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem <ul style="list-style-type: none"> → Artikel 6: de erkenning en de controle van milieuverificateurs gebeurt volgens de bepalingen van het KB van 6 september 1993 tot oprichting van een accreditatiesysteem van certificatie-instellingen en tot vaststelling van de accreditatieprocedures overeenkomstig de criteria van de normen van de reeks NBN-EN-45000. → Het Samenwerkingsakkoord zou voor 27 april 2002 moeten worden aangepast aan de nieuwe EMAS-verordening.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Vlaams decreet van 19 april 1995 tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel betreffende bedrijfsinterne milieuzorg<ul style="list-style-type: none"> ➔ Betreft de aanstelling van een milieucoördinator, het uitvoeren van een eenmalige of periodieke milieuaudit, meet- en registratieverplichtingen, het milieujaarverslag, het voeren van een bedrijfsbeleid ter voorkoming van zware ongevallen en ter beperking van de gevolgen ervan voor mens en milieu en meldings- en waarschuwingsverplichtingen bij accidentele emissies en storingen. ➔ Wat de milieuaudit betreft, gaat het Vlaamse gewest verder dan de verordening: het Decreet maakt deelname aan een milieuauditsysteem verplicht.
--	--	---

DEEL II. INSTRUMENTEN VAN PLANNING

PLANNING

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Milieuactieprogramma's (MAP) van de Europese Unie: MAP 1 (1973-1976), MAP 2 (1977-1981), MAP 3 (1982-1986), MAP 4 (1987-1992), MAP 5 (1993-2000) en MAP 6 (2001-2010) <ul style="list-style-type: none"> → MAP 6 : integratie van de eisen op gebied van milieubescherming in andere communautaire beleidsdomeinen bevorderen en er voor zorgen dat de voorgestelde en goedgekeurde milieumaatregelen de doelstellingen van de economische en sociale dimensie van duurzame ontwikkeling in aanmerking nemen, volledig rekening houden met alle opties en instrumenten en zijn gebaseerd op een brede dialoog en gedegen kennis. → MAP 6 focust op vier prioritaire actiegebieden: (1) klimaatverandering, (2) bescherming en het herstel van de werking van natuurlijke systemen en de stopzetting van 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlaams Gewest: Artikelen 2.1.1. tot en met 2.1.26. van het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid³⁰: milieuplanning op gewestelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. • Waals Gewest: Decreet van 21 april 1994 van het Waals Gewest betreffende de milieuplanning in het kader van de duurzame ontwikkeling³¹ • Brussels Hoofdstedelijk Gewest de Ordonnantie van 4 juni 1992 betreffende de opstelling van een rapport inzake de staat van het Brussels leefmilieu³². • Federale niveau: artikelen 3 tot en met 9 van de Wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling³³

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen	<p>het verlies aan biodiversiteit zowel in de Europese Unie als op wereldschaal, (3) wisselwerking tussen milieu en volksgezondheid en (4) beter beheer van hernieuwbare en niet-hernieuwbare hulpbronnen en het aanpakken van het afvalprobleem</p> <p>→ MAP 6 licht toe hoe deze doelstellingen kunnen worden gerealiseerd: (1) maatregelen moeten worden genomen om de communautaire milieuwetgeving doeltreffender ten uitvoer te leggen, (2) de eisen op het gebied van de milieubescherming moeten worden geïntegreerd in de andere beleidsdomeinen, (3) het beginsel dat de vervuiler betaalt moet worden toegepast, onder meer via het gebruik van marktconforme milieubeleidsinstrumenten, (4) de samenwerking en het partnerschap met bedrijven moet in milieuaangelegenheden worden opgedreven, (5) consumenten moeten beter worden geïnformeerd over de gevolgen voor het milieu van</p>	
---	--	--

	<p>processen en producten, (6) de financiële sector moet worden aangemoedigd milieuoverwegingen te integreren, (7) een communautair aansprakelijkheidssysteem moet worden uitgewerkt, (8) de Europese burgers moeten beter worden voorgelicht over de toestand van het milieu en (9) milieuoverwegingen moeten worden geïntegreerd in beslissingen aangaande planning en beheer op het gebied van ruimtelijke ordening.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Secundaire communautaire wetgeving die de lidstaten verplicht sectorale plannen en programma's op te stellen, bijvoorbeeld in de sectoren afvalstoffen²⁶, consumentengoederen²⁷, water²⁸ en lucht²⁹.	
--	--	--

DEEL III. INSTRUMENTEN VAN FINANCIËLE STEUNVERLENING

FINANCIËLE STEUNVERLENING

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Het <i>Agreement on subsidies and countervailing measures</i> ('SCM') is van toepassing (viseert enkel specifieke subsidies) • Niet-protesteerbare subsidies: <ul style="list-style-type: none"> ➔ niet-specifieke subsidies ➔ onderzoek (inclusief voor milieudoeleinden) ➔ bijstand aan onderontwikkelde regio's ➔ steun voor milieudoeleinden • Noch de WTO noch de GATT bevat een direct verbod op dumping (Dumping doet zich voor in het geval een goed onder haar normale waarde wordt verkocht). • Zwakke milieureglementeringen of een verzuim van afdwinging kunnen niet worden beschouwd als het toekennen van subsidie 	<ul style="list-style-type: none"> • Zowel directe steun (subsidies, kapitaalinjecties, etc.) als indirecte steun (vrijstellingen van belastingen, renteloze leningen, versnelde afschrijvingen, etc.) kunnen worden beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 87 E.G.-Verdrag • Meld de steun aan bij de Commissie, tenzij ze valt onder de <i>de minimis</i> regeling. De analyse is relatief eenvoudig dankzij de specifieke bepalingen in de Richtlijnen inzake steunmaatregelen ter bevordering van de bescherming van het leefmilieu: beoordeel of de voorgestelde maatregelen binnen de grenzen vallen, voorzien in de richtlijnen (zie afzonderlijke kaders hierna opgenomen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlaamse Gewest: expansiesteun voor milieu-investeringen, de programma's inzake preventie door stimulering schone technologieën (PRESTI) en het Vlaams Impulsprogramma Natuurontwikkeling. • Waalse Gewest: verhoogde expansiesteun • Brussels Hoofdstedelijk Gewest: verhoogde expansiesteun • Federale investeringsaftrek: artikelen 68 en 69 van het W.I.B. 1992

INVESTERINGSSTEUN (Europa)

Voor de overgang naar nieuwe, verplichte normen	KMOs: 15% Grote bedrijven: 0%
Voor het overschrijden van de strengste norm (nationaal of Europees) of in het geval er geen normen bestaan	Voor het overschrijden van de strengste norm (nationaal of Europees) of bij afwezigheid van Europese normen: 30% 40% voor energiebesparende investeringen 40% voor investeringen in de gecombineerde productie van warmte en electriciteit 40% voor hernieuwbare energie
Bonus voor investeringen in hernieuwbare energie die het mogelijk maken een ganse gemeenschap van energie te voorzien	10%
Bonus voor KMOs	10% Combineerbaar met de vorige bonus. Zelfs mogelijk bij herlocalisatie van het bedrijf.
Bonus voor ondernemingen in regio's die Europese steun ontvangen	Alle ondernemingen: het grootste van de volgende percentages: <ul style="list-style-type: none"> • Ofwel het percentage van toepassing op investeringssteun, plus 5% in regio's die vallen onder Art. 87(3)(c) EG, en 10% in Art. 87(3)(a) regio's, • Ofwel het percentage van regionale steun, plus 10%
Bodemsanering	<ul style="list-style-type: none"> • Als de vervuiler gekend is: geen steun • Als de vervuiler niet gekend is: maximum steun mogelijk tot 100% van de in aanmerking komende kosten (ie kosten van de werken min waardetoeename van de grond) plus 15% van de kosten van de werken (max.100%)

Herlocalisatie van ondernemingen	30% van de in aanmerking komende kosten (plus bonus voor KMOs)
----------------------------------	--

OPERATIONELE STEUN (Europa)

Steun voor afvalbeheer en voor energiebesparende middelen

- In het geval van ‘afnemende’ steun: maximum periode van vijf jaar, max. intensiteit van 100% in het eerste jaar en een progressieve vermindering tot 0% tegen jaar 5;
- In het geval van ‘niet afnemende steun’: maximum periode van 5 jaar doch met een max. intensiteit van 50%.

Steun onder de vorm van belastingsverminderingen

- Optie 1: algemene regels voor operationele steun
- Optie 2: tien jaar zonder afname als de onderneming akkoorden afsluit met de overheid inzake afname van de milieudruk van het bedrijf;
- Optie 3: tien jaar zonder afname als de onderneming een significant deel van de belasting betaalt.

Steun ter bevordering van hernieuwbare energiebronnen:

- Optie 1: algemene regels voor operationele steun
- Option 2: steun die het verschil dekt tussen de productiekosten en de marktprijs
- Optie 3: marktmechanismen (in het bijzonder ‘groene stroomcertificaten’)
- Optie 4: steun die wordt berekend op basis van de externe kosten die zijn verhinderd

Steun voor de gecombineerde productie van stroom en warmte

- Zelfde voorwaarden als deze voor hernieuwbare energie

DEEL IV. INSTRUMENTEN VAN DIRECTE REGULERING

- I. VERGUNNINGEN**
- II. VERBODEN EN BEPERKINGEN**
- III. HOEDANIGHEIDSEISEN**

I. VERGUNNINGEN

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Richtlijn 96/61/EG inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging³⁴: de vergunning (en melding) als beleidsinstrument om een geïntegreerd beleid te voeren inzake preventie en controle van emissies <ul style="list-style-type: none"> ➔ Minimale inhoud van de IPPC-vergunning: passende eisen voor de controle op de lozingen; maatregelen voor andere dan de normale bedrijfsomstandigheden; indien nodig passende voorschriften ter bescherming van bodem en grondwater en maatregelen voor het beheer van de door de installatie voortgebrachte afvalstoffen; ➔ De lidstaten blijven bevoegd om andere voorwaarden in de vergunning op te nemen; De vergunningverlenende overheden moeten de vergunningsvoorwaarden zodanig vaststellen dat de installatie wordt geëxploiteerd volgens de algemene 	<ul style="list-style-type: none"> • Het instellen van een milieuvergunningsplicht voor de exploitatie van vaste installaties, is een gewestelijke bevoegdheid op voorwaarde dat de verplichting niet dot doel heeft bescherming te bieden tegen ioniserende stralingen, met inbegrip van het radioactief afval (artikel 6, § 1, II, 1° lid, 3° en 2° lid, 2°) (Arbitragehof nr. 57/95: (1) de federale bevoegdheden inzake energie (het nationale uitrustingsprogramma in de elektriciteitssector, de kernbrandstofcyclus, de grote infrastructures voor de stockering, het vervoer en de productie van energie en de tarieven) vormen geen beperking op de bevoegdheid van de gewesten inzake leefmilieu; (2) de gewesten plegen geen inbreuk op de federale bevoegdheden inzake energie ingeval zij inrichtingen uit de energiesector onderwerpen aan een vergunningsplicht die tot doel heeft het leefmilieu te beschermen, behalve indien de vergunningsplicht betrekking heeft op de bescherming tegen ioniserende stralingen, met inbegrip

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen 	<p>beginselen van de fundamentele verplichtingen van de exploitant; De vergunningsvoorwaarden bevatten in ieder geval bepalingen m.b.t. de minimalisering van verontreiniging over lange afstand of van grensoverschrijdende verontreiniging.</p> <p>→ Aan de lidstaten wordt de keuze gelaten m.b.t. de wijze waarop zij via een vergunning de emissies beperken: keuze tussen emissiegrenswaarden, (gelijkwaardige) parameters of (gelijkwaardige) technische maatregelen. Deze beleidsvrijheid wordt evenwel aan een dubbele beperking onderworpen, nl. de verplichting de emissiebeperkende maatregelen te baseren op de beste beschikbare technieken en verplichting bij het vaststellen van de emissiebeperkende maatregelen de emissiegrenswaarden die zijn vastgelegd in de in bijlage II vermelde richtlijnen en de</p>	<p>van radioactief afval.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlaamse Gewest: Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning ("het milieuvergunningsdecreet")³⁵ • Waalse Gewest: Decreet van 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning³⁶. • Brussels Hoofdstedelijk Gewest: Ordonnantie van 5 juni 1997³⁷. • Federaal: Koninklijk besluit van 20 juli 2001 houdende algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen³⁸.
--	--	---

	<p>andere Gemeenschapsvoorschriften voor de in bijlage I vermelde installaties in acht te nemen → Richtlijn 96/61/EG creëert in hoofde van het publiek een recht van toegang tot de vergunningsaanvragen en de eindbeslissing en een recht van kennisname van de resultaten van de lozingscontroles die in het bezit zijn van de bevoegde autoriteiten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andere sectorale communautaire wetgeving m.b.t. vergunningen	
--	--	--

II. VERBODEN EN BEPERKINGEN

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Vraag 1: Bepaling van Gemeenschap pre-emptie: wordt de betrokken materie op uitputtende wijze geregeld door Gemeenschapswetgeving; <i>de bewoording van zulke wetgeving is bepalend</i>; • Bij positief antwoord op vraag 1: <ul style="list-style-type: none"> → De Lid-Statens kunnen enkel wetgeving instellen die in overeenstemming is met de voorschriften van de harmoniserende Gemeenschapswetgeving; zulke Gemeenschapswetgeving kan onder andere specifieke voorschriften bevatten voor desgevallende afwijking door de Lid-Statens; → Recente wetgeving in de sector van het leefmilieu vertoont een tendens om strengere eenzijdige normen toe te staan, zolang die maar ‘in overeenstemming (zijn) met het Verdrag’; zulke clause betekent eigenlijk een permanente drempel voor het uitputtende karakter van de 	<ul style="list-style-type: none"> • Het concept van de Economische en Monetaire unie (EMU) (artikel 6, §1, VI, 3de lid BWHI) als een algemene bevoegdheidsbeperkend concept. <ul style="list-style-type: none"> → Arbitragehof nr. 89/12: gewestelijke wetgeving die het gebruik van stortplaatsen voor afvalstoffen afkomstig uit de andere gewesten op volstrekte en algemene wijze onmogelijk maakt schendt het concept van de Belgische economische unie. → Arbitragehof 35/95: de EMU wordt niet in het gedrang wordt gebracht door gewestelijke bepalingen die, met het oog op de bescherming van het leefmilieu, tot doel hebben bepaalde delfstoffen uit de economische kringloop uit te sluiten door de ontginning ervan te verbieden en er aldus de hoedanigheid van exploitatiegoederen aan te ontnemen. • De vrijheid van handel en nijverheid als algemeen bevoegdheidsbeperkend

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen 	<p>betrokken wetgeving en brengt met name de rechtspraak inzake de Interne Markt terug op de voorgrond;</p> <ul style="list-style-type: none"> → Is de betrokken harmonisatiewetgeving gebaseerd op artikel 95 of op artikel 174 E.G.-Verdrag, dan staan de artikelen 95,4° respectievelijk 176 toe dat er strengere nationale maatregelen worden ingevoerd, onder de voorwaarden bepaald in het Verdrag. <ul style="list-style-type: none"> • Bij negatief antwoord op vraag 1: <ul style="list-style-type: none"> → In een beperkt aantal gevallen kan er worden gegrepen naar de uitzonderingsgronden van artikel 30 E.G.-Verdrag, onder de aldaar vermelde voorwaarden; → Voor maatregelen die zonder onderscheid van toepassing zijn kan er worden gegrepen naar de <i>rule of reason</i> van het Hof van Justitie; → In beide gevallen moet aan de voorwaarde van de evenredigheid zijn voldaan. 	<p>concept (artikel 6, §1, VI, 3de lid BWHI)</p> <ul style="list-style-type: none"> → Arbitragehof 35/95: de vrijheid van handel en nijverheid kan niet als een absolute vrijheid worden opgevat zodat de Gewesten deze vrijheid slechts zouden schenden indien ze die vrijheid zouden beperken zonder dat daartoe enige noodzaak bestaat of indien die beperkingen totaal onevenredig zouden zijn met het nagestreefde doel of aan dat beginsel op zodanige wijze afbreuk zou doen dat de economische unie erdoor in het gedrang komt. → Arbitragehof nr. 29/96: gewestelijke wetgeving die technische normen instelt ter bestrijding van de geluidshinder beperkt op een onevenredige manier de vrijheid van handel en nijverheid indien deze normen zo streng zijn dat zij de rechtsonderhorige slechts de keuze laten tussen het staken van de activiteiten of het voortzetten van de activiteiten met inbreuk op de
--	--	--

		<p>strafrechtelijk gesanctioneerde normen.</p> <p>➔ Arbitragehof 81/97: de gewesten beperken de vrijheid van handel en nijverheid niet klaarblijkelijk onevenredig ingeval zij aan de overheid het monopolie voorbehoudt om centra voor technische ingraving van huishoudelijke en inerte afvalstoffen te vestigen en te exploiteren, gelet op het feit dat de beperking werd aangebracht wegens redenen van algemeen belang (enkel openbare overheden kunnen op lange termijn garanderen dat enerzijds acties worden ondernomen om te vermijden dat terreinen die voor ingraving hebben gediend het leefmilieu schaden en anderzijds dat alle gebruikers gelijke toegang hebben tot de centra).</p>
--	--	--

III. HOEDANIGHEIDSEISEN

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en –methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Cf. verboden en beperkingen (supra) 	<ul style="list-style-type: none"> • Milieukwaliteitseisen (“quality standards”): gewestelijke bevoegdheid (artikel 6, § 1, II, 1° BWHI) • Productie-eisen (“process standards”): gewestelijke bevoegdheid • Emissie-eisen (“emission standards”): voor vaste inrichtingen zijn de gewesten bevoegd (artikel 6, § 1, II, 1° lid, 3° BWHI); voor producten is de federale overheid bevoegd (artikel 6, § 1, II, 2° lid 1° BWHI: productnormen) • Blootstellingseisen: bevoegdheid van de gewesten, tenzij in zoverre deze eisen betrekking hebben op de arbeidsbescherming of ioniserende stralingen. Dan is de federale overheid bevoegd (artikel 6, § 1, II, 1° lid 3° en 2° lid 2° BWHI).

<ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen		
---	--	--

DEEL V. INSTRUMENTEN VAN MARKTCONFORME REGULERING

- I. HANDHAVINGSPRIKKELS**
- II. AANSPRAKELIJKHEIDSREGELS**
- III. STATIEGELDSYSTEMEN**
- IV. MILIEUHEFFINGEN**

I. HANDHAVINGSPRIKKELS

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Straf- en administratieve sancties: <ul style="list-style-type: none"> ➔ Toepasselijkheid EVRM/IVBPR <p>Kwalificatie van maatregelen als strafsancities in het licht van de toepassing van artt. 6-7 EVRM en artt. 14-15 IVBPR (waarborgen inzake behoorlijke rechtsbedeling in strafzaken en principieel verbod van retroactiviteit)</p> <p>Kern: internrechtelijke kwalificatie is niet determinerend.</p> <p>Uit de rechtspraak van het EHRM kunnen de volgende niet-cumulatieve criteria afgeleid worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - (juridische kwalificatie) - aard van de overtreding - aard en ernst van de sanctie. <p>Indien een maatregel kan gekwalificeerd worden als een straf aan de hand van voormelde criteria (een of eventueel meerdere criteria samen), zijn de artt. 6-7 EVRM en 14-15 IVBPR toepasselijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Straf- en administratieve sancties: <ul style="list-style-type: none"> ➔ Communautair kader in voorbereiding; ➔ In sectorale communautaire wetgeving wordt de bevoegdheid om een sanctiemechanisme in te stellen meestal toegewezen aan de lidstaten ➔ N.B.: Het E.G.-Verdrag biedt wel de mogelijkheid om lidstaten die verzuimen arresten van het Hof van Justitie uit te voeren aan te sporen dit alsnog te doen: Het Hof van Justitie kan deze lidstaten in een tweede, door de Commissie gestarte afzonderlijke procedure een dwangsom opleggen op grond van artikel 228 E.G.-Verdrag. 	<ul style="list-style-type: none"> • Straf- en administratieve sancties: <ul style="list-style-type: none"> ➔ Bevoegdheidsrechtelijke relevantie van het onderscheid. <p>Kern: internrechtelijke kwalificatie is doorslaggevend.</p> <p>- Bevoegdheid inzake strafsancities: De gemeenschappen en de gewesten kunnen de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar stellen en de straffen bij die straffen wegens die niet-naleving bepalen (art. 11 BWHI)</p> <p>De bepalingen van boek I van het Strafwetboek, met in begrip van art. 85 Sw. (verzachtende omstandigheden) en Hoofdstuk VII (strafbare deelneming, zijn hierop van toepassing, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere inbreuken door een decreet kunnen gesteld worden.</p> <p>Voor een straf of strafbaarstelling die niet is opgenomen in Boek I van het Strafwetboek is het eensluidend advies van de Ministerraad vereist.</p>

<p>Opmerking: het kwalificeren van een administratieve geldboete als een strafsanctie op grond van bovenvermelde criteria heeft niet tot gevolg dat deze boete in de Belgische wetgeving van strafrechtelijke aard zou zijn³⁹.</p> <p>→ Internationaal kader voor strafrechtelijke handhaving van het milieurecht.</p> <p>Op 4 november 1998 werd het in de schoot van de Raad van Europa tot stand gekomen verdrag “La Convention sur la protection de l’environnement par le droit pénal” voor ondertekening en goedkeuring opengesteld. In hoofdzaak verplicht het Verdrag de goedkeurende staten ernstige inbreuken op de milieuwetgeving strafbaar te stellen. In beginsel – in een aantal gevallen kan voorbehoud gemaakt worden - worden de verdragspartijen ook verplicht hun interne (milieu)straf- en (milieu)strafprocesrecht in overeenstemming te brengen met de verdragsbepalingen inzake de rechtsmacht, de bestraffing, de inbeslagname, de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en de samenwerking tussen de verschillende handhavingsactoren. De tweede – zij het heel wat minder uitgewerkte - pijler van het Verdrag</p>		<p>- De bevoegdheid inzake administratieve sancties is niet gebaseerd op art. 11 BWHI</p> <p>→ Gelijkheidsbeginsel juncto strafrechtelijke waarborgen.</p> <p>Uit de rechtspraak van het Arbitragehof moet worden afgeleid dat bepaalde waarborgen verzekerd moeten zijn zowel in geval van administratieve sancties als in geval van strafsancties, zoals de mogelijkheid om via de verzachtende omstandigheden onder het wettelijke minimum van de sanctie te kunnen gaan.</p>
--	--	--

<p>voorziet in een internationale samenwerking op het vlak van het strafrechtelijk onderzoek en de vervolging van milieumisdrijven.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financiële zekerheden: nog geen kaderregeling; wel opgenomen in Verdrag van Lugano (nog niet in werking getreden)	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële zekerheden: geen communautaire kaderregeling; wordt zelden in richtlijnen vermeld als beleidsinstrument	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële zekerheden: residuaire bevoegdheid van de federale overheid; gewesten kunnen financiële zekerheden instellen op grond van de impliciete bevoegdheden (artikel 10 BWHI)
--	---	--

II. AANSPRAKELIJKHEIDSREGELS

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Verdrag van Lugano (nog niet in werking getreden)	<ul style="list-style-type: none"> • Communautaire kaderregeling in voorbereiding; in een aantal sectorale richtlijnen zijn bepalingen inzake aansprakelijkheid opgenomen	<ul style="list-style-type: none"> • Residuaire bevoegdheid van de federale overheid; gewesten kunnen op grond van hun impliciete bevoegdheden aansprakelijkheidsregels invoeren (artikel 10 BWHI)

III. STATIEGELDSYSTEMEN

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en – methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoeleinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doeleinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen communautaire kaderregeling; ten gevolge van de specificiteit van het milieubeleidsinstrument wordt het zelden in richtlijnen vermeld (vb.: Richtlijn 94/62/EG betreffende de verpakking en verpakkingsafval; Richtlijn 91/157/EEG inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer onduidelijke bevoegdheidsverdeling; in haar arresten van 2 februari 1995 oordeelde het Arbitragehof dat de statiegeldsystemen uit de ecotakswetgeving alvast geen productnormen zijn

<p>en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt		
--	--	--

IV. MILIEUHEFFINGEN

INTERNATIONAAL	EUROPEES	BELGISCH
<ul style="list-style-type: none"> • Knoop steeds internationale (multi- of bilaterale) besprekingen aan om op <i>bona fide</i> wijze minstens tot een begin van internationale oplossing te komen • Beoordeel en heb oog voor de gevolgen van de voorgestelde maatregel op de buitenlandse handelspartners • Verkies maatregelen die gericht zijn op fysieke eigenschappen van producten; vermijd maatregelen op grond van productie processen en – methoden; • Maak duidelijk welke de preciese milieudoelinden zijn van de maatregel en wat er van de producenten, invoerders etc wordt verwacht om aan deze doelinden tegemoet te komen • Voer enkel die maatregelen in waarvan de noodzakelijkheid wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vatbaar voor peer review, 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beoordeel het onderscheid ‘goederen’ – ‘diensten’</i>: Artikel 90 E.G.-Verdrag is van toepassing op ‘producten’ en kent in principe geen uitbreiding naar diensten. Desalniettemin kan artikel 90 E.G.-Verdrag toch een invloed hebben, namelijk wanneer een belasting die wordt geheven naar aanleiding van een bepaalde activiteit (bijvoorbeeld: het gebruik van wegeninfrastructuur), een directe invloed heeft op de kost van een product. De aard van de invloed die nodig is om artikel 90 E.G.-Verdrag van toepassing te doen zijn, is niet precies bepaald. Het zijn het Hof van Justitie en de nationale rechtbanken die dit <i>in casu</i> bepalen. • <i>Mogelijkheid van differentiatie op grond van productieproces</i>: Ondanks de gelijke fysische kenmerken van een groep producten, zoals bijvoorbeeld geestrijke dranken, kan het mogelijk zijn een onderscheid te maken tussen producten binnen deze groep die min of meer uitgesproken gelijkaardige kenmerken vertonen. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Bevoegdheidsrechtelijke relevantie van het onderscheid ‘belastingen’ – ‘niet-fiscale maatregelen</i> → Indien een maatregel geen financieel hoofddoel heeft en dus geen belasting is, moet deze maatregel bevoegdheidsrechtelijk gegrond zijn op de niet-fiscale materiële bevoegdheidsverdeling. Indien een overheid dus een niet-fiscale maatregel wil uitvaardigen met als hoofddoel de regulering van een of ander aspect van het leefmilieu, dan moet deze maatregel kaderen in zijn bevoegdheid inzake leefmilieu, die hoofdzakelijk een gewestelijke bevoegdheid is. → Indien het hoofddoel van een maatregel wel financieel van aard is en er dus sprake is van een belasting, dan moet deze maatregel bevoegdheidsrechtelijk zijn

<p>en uitgevoerd volgens aanvaardbare wetenschappelijke methodologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij beroep op het voorzorgsbeginsel, moet er minstens een objectief wetenschappelijk onderzoek zijn dat de risico's op verifieerbare wijze aanduidt • Onderwerp de nationale productie aan dezelfde beperkingen 	<p>Deze kenmerken kunnen voortkomen ofwel uit de specifieke grondstoffen die werden gebruikt, ofwel uit het productieproces dat werd aangewend. Het fiscaal vertalen van zulk onderscheid kan in overeenstemming zijn met het Verdrag op voorwaarde dat zulke fiscale behandeling ingesteld is op basis van objectieve elementen zonder dat hierbij discriminerend te werk is gegaan⁴⁰ en op voorwaarde dat zulk onderscheid geen beschermende werking heeft ten voordele van de nationale productie⁴¹.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mogelijkheid van heffing voor een bepaald gebruik van een product:</i> Daar artikel 90 E.G.-Verdrag van toepassing is wanneer een fiscale heffing van aard is om de consumptie van goederen van buitenlandse oorsprong af te raden, kan het ook van toepassing zijn wanneer een heffing wordt opgelegd voor een bepaald <i>gebruik</i> van een product, met name wanneer de ingevoerde producten bedoeld zijn voor zulk gebruik en met die precies bedoeling ook zijn ingevoerd. • <i>Het gebruik van de opbrengsten van</i> 	<p>grondslag vinden in de fiscale bevoegdheid van de overheid. Op grond van art. 170 G.W. hebben de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten en de territoriaal gedecentraliseerde besturen een nagenoeg identieke fiscale bevoegdheid. Indien bijkomend een niet-fiscaal nevendoeel wil gerealiseerd worden, dan kan de wetgever ongeacht of dit nevendoeel wel tot de niet-fiscale materiële bevoegdheden van deze wetgever behoren. Een belastingtarief kan dus gemoduleerd worden op basis van ecologische factoren. Dit laatste is evenwel begrensd door het evenredigheidsbeginsel. De overheid mag niet zodanig optreden dat daardoor de niet-fiscale materiële bevoegdheden van andere overheden uitgehold worden. Opmerking: de rechtspraak van het Arbitragehof inzake de bevoegdheidsrechtelijke grondslag van de milieutaksen is vanuit deze invalshoek</p>
---	--	--

	<p><i>de heffing</i> speelt ook een rol: Wanneer een heffing op gelijke wijze wordt opgelegd aan binnenlandse en aan ingevoerde producten volgens dezelfde criteria, heeft het Hof van Justitie steeds beslist dat moet worden rekening gehouden met de wijze waarop de opbrengsten worden aangewend. Met name wanneer de opbrengsten activiteiten financieren die op bijzondere wijze ten goede komen aan de belaste binnenlandse productie, is het mogelijk dat moet worden beslist dat er ondanks de gelijke behandeling, toch sprake is van discriminatie, vermits de belastingsdruk gelegd op het binnenlandse product, geneutraliseerd wordt door de voordelen die door de belasting worden gefinancierd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Algemeen voordeel:</i> Zowel de toepassing van artikel 90 E.G.-Verdrag zelf (de ruimte die wordt geboden om producten niet als gelijksoortig te beschouwen, op basis van de gevolgde productieprocessen) als de bijkomende manoeuvreerruimte die het Hof voor zichzelf heeft geschapen, houden een niet onbelangrijk potentieel in voor milieutaksen van de Lid-Staten. Ga 	<p>bekritiseerbaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Beperking ten gevolge van de economische en monetaire unie.</i> <p>“Het bestaan van een economische unie impliceert in de eerste plaats het vrij verkeer van goederen en productiefactoren tussen de deelgebieden van de Staat. Wat het goederenverkeer betreft zijn niet bestaanbaar met een economische unie de maatregelen die autonoom door de deelgebieden van de unie – in casu de gewesten- worden vastgesteld en het vrij verkeer belemmeren; dit geldt noodzakelijkerwijs voor alle interne douanerechten en alle heffingen met gelijke werking”.</p> <p>Dit betekent niet dat transacties tussen de verschillende gewesten niet kunnen belast worden. Dit kan wel op voorwaarde dat de transactie daardoor fiscaal op gelijke voet gesteld wordt met een transactie binnen een gewest.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bevoegdheidsrechtelijke relevantie van het onderscheid tussen administratieve en jurisdictionele beroepen.</i> <p>→ De gewesten kunnen zelf</p>
--	---	--

	<p>dus steeds in de aanvang na of de betrokken milieudoelinden kunnen bereikt worden door fiscale maatregelen. Dit vergroot de kans op geldigheid van de maatregelen.</p>	<p>regelgevend optreden op het vlak van de administratieve beroepsprocedures.</p> <ul style="list-style-type: none"> → De bevoegdheid inzake de organisatie van de rechtspraak is een door de Grondwet aan de federale wetgever voorbehouden bevoegdheid. → De bevoegdheid inzake de regeling van de rechtspleging berust eveneens bij de federale wetgever als onderdeel van zijn residuaire bevoegdheid. → Gewesten kunnen teneinde de geschillen die rijzen omtrent de toepassing van de door hen uitgevaardigde milieubelastingen enkel in dit domein optreden op grond van de theorie van de impliciete bevoegdheden (art. 10 BWHI) Het Arbitragehof stelt een beroep op art. 10 BWHI afhankelijk van drie voorwaarden: (1) noodzakelijk, (2) marginale weerslag en (3) vatbaar voor gedifferentieerde regeling. Opmerking: Vóór de wijziging van art.19, §1 BWHI door de Bijzondere wet van 16 juli 1993 konden de deelstaten
--	---	--

		zich niet op art. 10 BWHI beroepen inzake de door de Grondwet aan de federale wetgever voorbehouden bevoegdheden.
--	--	---

¹ B.S. 2 juli 1982, zoals gewijzigd.

² B.S. 11 mei 1994.

³ B.S. 12 oktober 2001.

⁴ *PB. L* 29 juli 1978, afl. 206, 13, zoals gewijzigd. Deze richtlijn wordt vanaf 30 juli 2004 wat de gewasbeschermingsmiddelen betreft vervangen door Richtlijn 1999/45/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 1999 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten

⁵ *PB. L* 19 augustus 1991, afl. 230, 1, zoals gewijzigd.

⁶ *PB. L* 29 juli 1978, afl. 206, 13, zoals gewijzigd. Met ingang van 30 juli 2004 wordt Richtlijn 78/631/EEG, wat de biociden die onderworpen zijn aan de bepalingen van Richtlijn 98/8/EG betreft, vervangen door Richtlijn 1999/45/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 1999 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten

⁷ B.S. 2 juli 1982, zoals gewijzigd.

⁸ B.S. 17 mei 1993, zoals gewijzigd.

⁹ B.S. 11 mei 1994.

¹⁰ B.S. 12 oktober 2001.

¹¹ *PB. L* 21 september 2000, afl. 237, 1.

¹² Wet van 14 juli 1994 inzake de oprichting van een Comité voor het toekennen van de Europese Milieukeur, *B.S.*, 1 december 1994.

¹³ Richtl. Raad E.E.G. nr. 85/337, 27 juni 1985 betreffende de milieueffectenrapportering van bepaalde openbare en particuliere projecten, *PB. L* 5 juli 1985, afl. 175, 40, zoals gewijzigd door Richtl. Raad E.G. nr. 97/11, 3 maart 1997 tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten, *PB. L* 14 maart 1997, afl. 73, 5.

¹⁴ H.v.J. 16 september 1999, nr. C-435/97, *Jur. H.v.J.* 1999, I, 5613.

¹⁵ H.v.J. 19 september 2000, nr. C-287/98, (nog niet gerapporteerd).

¹⁶ H.v.J. 24 oktober 1996, nr. C-72/95, *Jur. H.v.J.* 1996, I, 5403.

¹⁷ H.v.J. 21 september 1999, nr. C-392/96, *Jur. H.v.J.* 1999, I, 5901.

¹⁸ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's, *PB. L* 21 juli 2001, afl. 197, 30.

¹⁹ Artikel 13.1 Richtlijn 2001/42/EG.

²⁰ *PB. L* 14 januari 1997, afl. 10, 13.

²¹ H.v.J. 17 juni 1999, nr. C-336/97, *Jur. H.v.J.* 1999, I, 3771.

²² B.S. 16 juni 2001.

---

²³ *PB. L* 24 april 2001, afl. 114, 1.

²⁴ Aanbeveling Commissie E.G. nr. 2001/680, 7 september 2001, *PB. L* 17 september 2001, afl. 247, 1.

²⁵ Beschikking Commissie E.G. nr. 2001/681, 7 september 2001, *PB. L* 17 september 2001, afl. 247, 24.

²⁶ Artikel 7, lid 1 van Richtlijn 75/442/EEG van de Raad betreffende afvalstoffen, *PB. L* 25 juli 1975, afl. 194, 39, zoals gewijzigd door Richtlijn 91/156/EEG van de Raad, *PB. L* 18 maart 1991, afl. 78, 32; Artikel 6, lid 1 van Richtlijn 91/689/EEG van de Raad betreffende gevaarlijke afvalstoffen, *PB. L* 31 december 1991, afl. 377, 20, zoals gewijzigd door Richtlijn 94/31/EG van de Raad, *PB. L* 2 juli 1994, afl. 168, 28; Artikel 14 van Richtlijn 94/62/EG van de Raad betreffende verpakking en verpakkingsafval, *PB. L* 31 december 1994, afl. 365, 10; Artikel 14 van Richtlijn 1999/31/EG van de Raad betreffende het storten van afvalstoffen, *PB. L* 16 juli 1999, afl. 182, 1.

²⁷ Artikel 6 van Richtlijn 91/157/EEG van de Raad inzake batterijen en accu's die gevaarlijke stoffen bevatten, *PB. L* 26 maart 1991, afl. 78, 38, zoals gewijzigd door Richtlijn 98/101/EG, *PB. L* 5 januari 1999, afl. 1, 1 en aangevuld door Richtlijn 93/86/EEG, *PB. L* 23 oktober 1993, afl. 264, 51.

²⁸ Artikel 51 van Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen, *PB. L* 31 december 1991, afl. 375, 1.

²⁹ Artikel 8, lid 3 van Richtlijn 96/62/EG van de Raad inzake de beoordeling en het beheer van de luchtkwaliteit, *PB. L* 21 november 1996, afl. 296, 55 en artikelen 3, lid 4, 5, lid 4, 5, lid 5 van Richtlijn 1999/30/EG van de Raad betreffende grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, zwevende deeltjes en lood in de lucht, *PB. L* 29 juni 1999, afl. 163, 41.

³⁰ *B.S.*, 3 juni 1995.

³¹ *B.S.*, 23 april 1994.

³² *B.S.*, 18 juli 1992.

³³ *B.S.* 18 juni 1997.

³⁴ *PB. L* 10 oktober 1996, afl. 257.

³⁵ *B.S.*, 17 september 1985, zoals meermaals gewijzigd.

³⁶ *B.S.* 8 juni 1999.

³⁷ *B.S.* 26 juni 1997, zoals gewijzigd.

³⁸ *B.S.* 30 augustus 2001, 28.909.

³⁹ Arbitragehof, 2 maart 1995, nr. 18/95, *B.S.* 11 mei 1995.

⁴⁰ Eerste lid artikel 90 E.G.-Verdrag.

⁴¹ Tweede lid artikel 90 E.G. Verdrag.